

Απονομή δικαιοσύνης και δίκαιη δίκη

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η έννοια της χρηστής απονομής της δικαιοσύνης και της δίκαιης δίκης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Η δημιουργία ενός κοινωνικού-ανθρωπιστικού κράτους αποτελεί το κοινό σημείο

επαφής της εξέλιξης όλων των πολιτισμένων κοινωνιών. Παράλληλα το δικαίωμα της δίκαιης δίκης αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία της οργάνωσης μίας πολιτείας. Άλλωστε το σύνολο των αρχών που συναποτελούν τη χρηστή δίκη συγχρόνως υπηρετούν το βασικό και θεμελιώδες δικαίωμα της προστασίας της ανθρώπινης αξίας[1]. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η δίκαιη δίκη αποτελεί τη βάση ενός δίκαιου και δημοκρατικού πολιτισμού. Το τεκμήριο της αθωότητας, η επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης, η ακώλυτη πρόσβαση όλων των ανθρώπων σε αυτήν και ότι όλοι αντιμετωπίζονται με ισότητα, η δικαστική ελευθερία είναι μερικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν μία δίκη που ονομάζεται δίκαιη.

Το δικαίωμα σε μία δίκαιη δίκη αποτελεί απαίτηση όλων των ανθρώπων και πολιτισμένων κρατών ανά την υφήλιο. Αρχικά το δικαίωμα για διεξαγωγή μίας δίκαιης δίκης προστατεύεται όχι μόνο κρατικούς νόμους αλλά και από διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια της προστασίας μίας δίκαιης δίκης διαδραμάτισε και διαδραματίζει το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το Δ.Ε.Κ. άρχισε να ασχολείται εντατικά με το ζήτημα της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων από το 1969, όταν αποφαινόμενο στην υπόθεση Stauder, διακήρυξε ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν συστατικά στοιχεία της κοινοτικής έννομης τάξης και η διαφύλαξή τους έχει ανατεθεί σε αυτό[2]. Αποτέλεσμα της συγκεκριμένης απόφασης είναι δεκάδες και εκατοντάδες συναφείς αποφάσεις που βοηθούν τη δημιουργία του κοινοτικού οικοδομήματος σχετικά με την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως αναφέρονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Συγκεκριμένα το άρθρο 50 της Σύμβασης προβλέπει ευθύνη εκ του διεθνούς δικαίου για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, που προβλέπονται από τη Σύμβαση[3].

Οι συγκεκριμένες αποφάσεις σχετικά με τη δίκαιη κρίση δεν δημιουργούν έναν *stricto sensu*, δηλαδή κατάλογο θεμελιωδών δικαιωμάτων και δεν παράγουν «δεδικασμένο με την τυπική έννοια του όρου, επιφέρουν στην πράξη ουσιαστική προστασία στα θεμελιώδη δικαιώματα, ανώτερη μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις από την εθνική τους προστασία και στην πράξη δημιουργούν ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για την διεξαγωγή των δικών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Βάσει του πλαισίου αυτού, ο εθνικός δικαστής οφείλει να προστατεύει το δικαίωμα των πολιτών σε δίκαιη δίκη, σε κάθε υπόθεση που φέρεται προς κρίση ενώπιόν του. Εξάλλου με το άρθρο 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 και έχει υπερνομοθετική ισχύ, κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αναγνωρίζεται στον κατηγορούμενο δικαίωμα για δίκαιη δίκη και στην παρ. 3 περίπτ. γ' του άρθρου αυτού προβλέπεται ειδικότερα ότι κάθε κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να υπερασπίσει ο ίδιος τον εαυτό του ή να αναθέσει την υπεράσπισή του σε συνήγορο της επιλογής

του»[4].

Τα δικαιώματα των πολιτών της Ε.Ε. για μία δίκαιη δίκη πηγάζουν από την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, που προασπίζουν το θεμελιώδες δικαίωμά τους σε μια δίκαιη δίκη. Η αρχή της αποτελεσματικότητας στην οποία θεμελιώνεται το δικαίωμα αυτό, μπορεί ακόμη να θεωρηθεί βάσιμα ότι θα επιβάλλει να μπορούν επίσης οι ιδιώτες να διεκδικούν, ενώπιον των ίδιων δικαιοδοτικών οργάνων, την προστασία δικαιωμάτων που θα μπορούσαν ευθέως να στηρίξουν στην ίδια την οδηγία, στην περίπτωση που από την εξέταση του εθνικού δικαστηρίου προέκυπτε ότι η υποχρέωση χωρισμού της προσφυγής τους σε δύο διακεκριμένα αιτήματα και προβολής του ευθέως στηριζόμενου στην οδηγία αυτή αιτήματος ενώπιον τακτικού δικαστηρίου συνεπάγεται δικονομικές περιπλοκές ικανές να καταστήσουν εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση δικαιωμάτων που οι ενδιαφερόμενοι έλκουν από την κοινοτική έννομη τάξη.

Με βάση όλα τα παραπάνω γίνεται εμφανές ότι τα άρθρα της ΕΣΔΑ αποτελούν ασπίδα για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις χώρες της κοινότητας και έτσι κατά το δυνατόν αποτελούν το μέσο για την επίτευξη μίας δίκαιης δίκης και για την απονομή δικαιοσύνης στους πολίτες των χωρών της Ε.Ε. και σε όσους αν και ξένοι υπήκοοι από τις ευρωπαϊκές χώρες μπορούν και εκείνοι να απολαμβάνουν το δικαίωμα μίας ισονομίας στα δικαστήρια των ευρωπαϊκών χωρών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με βάση το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ παρέχεται σε κάθε ευρωπαίο πολίτη το δικαίωμα για μία γρήγορη, αξιόπιστη και γενικότερα δίκαιη δίκη. Αυτό το αναφαίρετο δικαίωμα ορίζεται πλέον από τον Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων, την νομολογία του Δ.Ε.Κ.. Γίνεται αναφορά στην έννοια, το πεδίο εφαρμογής, τα υποκείμενα και τα όρια της άσκησης των δικαιωμάτων αυτών, και την κατά παραπομπή των Συνθηκών στην εφαρμοζόμενη τάξη Ε.Σ.Δ.Α που υπηρετεί το κοινοτικό δικαίωμα. Τώρα το πόσο τηρείται το δικαίωμα της δίκαιης δίκης η πραγματικότητα μάλλον ωχριά μπροστά στη θεωρία. Τέλος το Πρωτόκολλο 8 της ΕΣΔΑ τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1990. Έκτοτε η Επιτροπή μπορεί να απορρίπτει τις προσφυγές, που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των άρθρων 26 και 27 ΕΣΔΑ, συνεδριάζουσα σε τριμελή Τμήματα.

Σημειώσεις

[1] Ι. Γερμανού, *Η δίκαιη Δίκη*, Αθήνα 2004, σ. 2.

[2] U. Wolker, “Grundrechtsschutz durch den Gerichtshof der Europäischen Gemeinschaften und nationale Gerichte nach Amsterdam”, *Europarecht, Beiheft* 1/1999, σελ. 99. Πρβλ. Χρ. Θ. Παπαδημητρίου, “Η συνεισφορά του κοινοτικού δικαίου στο δικαίωμα στη δίκαιη δίκη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων υπό το

φως της νομολογίας του Δ.Ε.Κ.", Περιοδικό Δίκη, 2008 (2008), <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=4&mid=1479&mnu=3&id=24994>

[3] Α. Σκόρδα, "Δίκαιη ικανοποίηση κατά το άρθρο 50 ΕΣΔΑ και αποζημίωση κατά το εσωτερικό δίκαιο-διεθνής ευθύνη για προσβολή ενοχικών δικαιωμάτων", Νο Β, Τόμος 47, τευχ. 10, (1999), σ. 1542.

[4] Χρ. Θ. Παπαδημητρίου, "Η συνεισφορά του κοινοτικού δικαίου στο δικαίωμα στη δίκαιη δίκη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων υπό το φως της νομολογίας του Δ.Ε.Κ.", Περιοδικό Δίκη, 2008 (2008), <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=4&mid=1479&mnu=3&id=24994>

Παρατήρηση: Με το παρόν άρθρο ολοκληρώνεται η δημοσίευση της εργασίας "Η έννοια της χρηστής απονομής της δικαιοσύνης και της δίκαιης δίκης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου" της Δρ. Ειρήνης Αρτέμη (ΜΑ & PhD Θεολογίας - Φιλόλογος) που η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ δημοσίευσε σε συνέχειες

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

· Αντωνόπουλου, Ν., *Η επίδρασις της Οικουμενικής Διακηρύξεως των δικαιωμάτων του Ανθρώπου επί των συγχρόνων Συνταγμάτων (Μία δεκαετία)*, ΕπΔημΔικ 3 (1959), 230-274.

· Αντωνόπουλου, Ν., «*Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Μία τριακονταετία)*», Εταιρεία των Φίλων του Λαού, Αθήναι 1981.

· Αντωνόπουλου, Ν., *Η Οικουμενική Διακήρυξη του ΟΗΕ*. Σαράντα χρόνια από την ψήφισή της, ανάτυπο από «Νέα Εστία», τεύχ. 1479, Αθήναι 1989.

· Γερμανού, Ι., *Η δίκαιη Δίκη*, Αθήνα 2004.

· Δασκαλάκης, Γ. Δ., *Η Οικουμενική Διακήρυξις των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, Αθήνα 1953,

· Ζιάκα, Β., *Η προσβολή της προσωπικότητας στο ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, διπλωματική εργασία*, Κομοτηνή 2008.

· Κασιμάτη, Γ., *Η Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μελέτες ΙΙΙ. Θεμελιώδη Δικαιώματα και κοινωνικό κράτος (1974-1999)*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2000

· Kdhir, Moncef, "Quelques reflexions sur la nature juridique de la Declaration universelle des droits de l' homme du 10 dec. 1948, στην "Revue de Droit international et de Droit compare », Tome LXXVI/1999, Bruylant, Bruxelles.

· Παπαδημητρίου, Γ., "Τα Θεμελιώδη Δικαιώματα στην εποχή μας - Σημειώσεις", Οκτώβριος 2005, http://www.gpapadimitriou.gr/university/didaskalia/themeliodi_ep/themeliodi_ep05.h

· Παπαδημητρίου, Γ., "Η συνεισφορά του κοινοτικού δικαίου στο

δικαίωμα στη δίκαιη δίκη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων υπό το φως της νομολογίας του Δ.Ε.Κ.", *Περιοδικό Δίκη*, 2008 (2008), <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=4&mid=1479&mnu=3&id=24994>

· Παπακώστα, Α. *Η Οικουμενική Διακήρυξις των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Αθήναι 1956.

· Παραράς, Ι. "Η νομική φύση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου", 4 (2003), <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=5&mid=1479&mnu=3&id=17001>

· Περράκης, Στ., "Τα δικαιώματα του ανθρώπου. Η μεταπολεμική κατοχύρωσή τους στα Ηνωμένα Έθνη και στην Ευρώπη άλλαξε κάθε εθνική έννομη τάξη και τη διεθνή δικαιοταξία", 11 Νοεμβρίου 2012, http://news.kathimerini.gr/4Dcgi/4Dcgi/_w_articles_world_2_11/11/2012_501341.

· Ρούκουνας, Εμμ. *Διεθνής Προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων*, βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 1995.

· Σκόρδα, Α., "Δίκαιη ικανοποίηση κατά το άρθρο 50 ΕΣΔΑ και αποζημίωση κατά το εσωτερικό δίκαιο-διεθνής ευθύνη για προσβολή ενοχικών δικαιωμάτων", *No B, Τόμος 47, τευχ. 10*, (1999), σ. 1542

· Tavernier, P., *Heurs et malheurs de la Declaration universelle des droit de l'homme. La crise de l'universalite des droit de l'homme en 1998*, in: G. Chianea/Jean-Luc Chabot (textes presentes par), *Les droits de l'homme et le suffrage universel*, L' Harmattan, Paris 2000, σελ. 384-386.

· Wolker, U., "Grundrechtsschutz durch den Gerichtshof der Europäischen Gemeinschaften und nationale Gerichte nach Amsterdam", *Europarecht, Beiheft 1/1999*, σ.. 99.

Ηλεκτρονικές ιστοσελίδες:

· "Ανθρώπινα Δικαιώματα", γλωσσολογεῖν - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ, 13 Μαΐου 2013, http://glossologe.in.blogspot.gr/2013/05/blog-post_1381.html.